

Jessze. A közelmúltban LUDWIG EMILnek apró tévedését tette szóvá RITOÓK ZSIGMOND, ugyanis a Rejtőzködő Magyarország című sorozatban a gyöngyöspatai templommal kapcsolatosan *Ézsaiás*-t, *Izaiás*-t említette; s azt írta, hogy e bibliai személyek népies neve *Jessze*.

RITOÓK ezt írja: „Ez tévedés. Jessze a héber Jisajból (Vulgata Isai, ugyanígy a revideált Károlyi) ered. Hogy mikor, kinél és miért lett belőle Jessze, nem tudom. Iszai (Jessze) Dávid király apja, s így Jézusnak őse” (Magyar Nemzet 2003. december 19. 18). Tehát *Isai*, *Izaj*, *Jiszáj* avagy *Jessze* nevét tévesztette össze LUDWIG *Iszaiás*-sal, a Kr. e. 60-as évek elejéig élő prófétával, akinek nevét magyarosan *Ézsaiás*-nak, görögösen *Hészaiosz*-nak, latinosan *Isaiás*-nak, héberesen *Jesajáhu*-nak szokás írni.

Tehát Dávid, Salamon, majd Jézus Jessze fájából, törzsökéből származtatnak, vö. 1Sám 17, 12–4; Ézs 11, 1,10). Az imént említett Dávid király Isainak legkisebb fia volt. RITOÓK megjegyzi: „Hogy mikor, kinél és miért lett belőle [a *Jiszáj*-ból] Jessze, nem tudom.” A *Jessze* vagy *Jesse* név az újszövetségi részben fordul elő (Lk 3,32; Csel 13,22; Róm 15,22); például „5 Salamon autem genuit Booz de Rahab, Booz autem genuit Obed ex Ruth, Obed autem genuit *Jesse*, 6 *Jesse* autem genuit David regem” (Novum Testamentum Graece et Latinae. Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1984. 4. utánnnyomás. Mt 1), és a görög megfelelő: 5 Σαλωμων δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόεξ ἐκ τῆς Ραχάβ, Βόεξ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβηδ ἐκ τῆς Ρούθ, Ἰωβηδ δὲ ἐγέννησεν τὸν *Ιεσσαί*, 6 *Ιεσσαί* δὲ ἐγέννησεν τὸν Δανιδ τὸν βασιλέα.

Nos: a héber *Isai* a görög nyelvű bibliaszövegekben (magyarra átírva) *Jesszái*. E szó végleges hangsúlyú kettőshangzóval (diftongussal) záródik, amelyet a latinra *ae* betűkkel szoktak átírni, kiejteni pedig bizonyára (mint hazánkban például a *Caesar* névben is szokás) *é*-nek, vagyis a görög *Jesszái*-ból a latinra fordítók csinálhattak *Jesszé*-t. Minél későbbi a latin szöveg, annál valószínűbb az *e* megjelenése a görög kettőshangzó helyett. Az *Isai*, *Iszái*, *Jiszáj*, *Jessze* névalakok azután keveredtek a különféle bibliafordításokban.

A MünchK.-ben három *Jesse* előfordulás van (8ra5, 8ra5, 57vb32; a már említett Mt 1,5 és Lk 3,32 helyeken), I. NYÍRI ANTAL szerk., a Münchener Kódex latin–magyar szótára. Akadémiai Kiadó, Bp., 1993. A fordító(k) vagy Németi György vette át a (külhoni) névmintát, aligha tudható meg.

BÜKY LÁSZLÓ